

XUNTA
DE GALICIA

Colexio Público de Infantil e Primaria
"HUMBERTO JUANES"
Rúa Curros Enríquez, nº 2 (Vilameán)
36350 Nigrán

886110378 -- 886110379

E-MAIL ceip.humberto.juanes@edu.xunta.es

WEB <http://www.edu.xunta.es/centros/ceiphumbertojuanes>

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CIENCIAS SOCIAIS

5º

ANO ACADÉMICO:
2020/2021

ÍNDICE

1.CONTEXTO	2
2.SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN.....	4
2.1 PLAN DE REFORZO E RECUPERACIÓN DA MATERIA DO CURSO 19/20.	
2.2 SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN	
3.METODOLOXÍA PRESENCIAL	8
4. METODOLOXÍA NON PRESENCIAL.....	9
5. AVALIACIÓN	10
6. CRITERIOS DE AVALIACIÓN	12
7. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	22
8. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE	27
9. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	28
10. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	29
11. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	31

1. CONTEXTO

- **CENTRO:**

O nome actual do centro é o de Colexio de Educación Infantil e Primaria Humberto Juanes. É un centro público do que é titular a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.

O colexio ubícase na parroquia de Nigrán no Concello de Nigrán, Rúa Curros Enríquez Nº 2, CP 36350.

Comeza o seu funcionamento no curso 1972/1973 acollendo a alumnos das parroquias de Camos, Panxón, San Pedro da Ramallosa e Priegue. Actualmente as adscritas ao noso centro son Priegue e Nigrán. Ademais ao noso centro acude alumnado de Camos, Panxón, Chandebrito, A Ramallosa, Baiona, Gondomar e Saiáns.

Centro adscrito:

IES Val Miñor, centro de Ensino Secundario adscrito ao CEIP Humberto Juanes.

Ensinanzas que oferta:

O CEIP Humberto Juanes oferta 2º ciclo de educación infantil e Educación Primaria.

O alumando pode escoller entre Relixión Católica ou valores sociais e cívicos. O único idioma que ofertamos como lingua estranxeira é o inglés.

Características singulares:

Programas nos que participamos:

- E-dixgal
- Aprender a cooperar, cooperar para aprender
- Seccións bilingües en plática en inglés en 1º, 2º, 5º e 6º
- Titoría entre iguais
- Contratos programa
- PLAMBE

- **ALUMNADO**

Poboación inmigrante:

En relación ao alumnado procedente do estranxeiro cabe sinalar que é unha poboación moi pequena no noso centro e de diversas procedencias: Uruguay, Cabo Verde, Vietman, Suiza, Brasil, China,...a situación de cada unha das familias é variopinta, emigrantes retornados, por negocios, acollidas, adopcións,...

Alumnado con NEAE no curso actual:

Na actualidade, e segundo o departamento de orientación, temos un total de 24 casos diagnosticados que están escolarizados no centro e en tramitación de becas para axuda externa. Aínda así hai alumnos que están pendentes de diagnóstico.

• **OBXECTIVOS ADAPTADOS AO CONTEXTO DO CENTRO E DO ALUMNADO**

a)	Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
b)	Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
c)	Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
d)	Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
e)	Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
f)	Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
g)	Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.
h)	Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
i)	Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
j)	Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
k)	Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
l)	Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
m)	Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos

	sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.
n)	Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
o)	Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

2. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

2.1 PLAN DE REFORZO E RECUPERACIÓN DA MATERIA DO CURSO 19/20.

Os estándares imprescindibles que quedaron sen traballar/acadar no curso 19/20 foron:

CSB2.8.1.Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas.

CSB3 3.1 Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España.

CSB3.5.1.Define demografía e comprende os principais conceptos demográficos

CSB3.5.2.Elabora gráficos sinxelos a partir de datos demográficos de obtidos en diversas fontes de información.

CSB3 6.1.Explica normas básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas

CSB3 6.2.Coñece o significado dalgunhas sinais de tráfico, recoñece a importancia de respectalas e as utiliza tanto como peón ou peoa e como persoa usuaria de medios de transporte (abrocharse o cinto, non molestar a persoa condutora...)

No plan de reforzo estableceranse as medidas metodolóxicas e organizativas que favorezan o pleno desenvolvemento de todo o alumnado. Entre estas medidas estarán a proposta de tarefas globalizadas que requiran da posta en práctica de todas as competencias do alumnado, a aprendizaxe cooperativa, o uso das TIC como recurso didáctico, actividades que favorezan a auto-aprendizaxe, o pensamento crítico e creativo, a investigación mediante proxectos de traballo, entre outras.

2.2 SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

1ª AVALIACIÓN

UD TEMA PROXECTO	CONTIDOS (B1.1)	CONTIDO	Material de referencia	Temporalización	
				Mes	Número de sesións
U1	O planeta terra	<p>O planeta no que vivimos. As capas da Terra.A atmosfera. A hidrosfera. A xeosfera. Os procesos xeolóxicos. Os movementos da Terra.A rotación. A translación. A Lúa.As fases lunares.As eclipses de Sol.</p>	Contidos edixgal	SETEMBRO OUTUBRO	10
U2	A orixe do universo	<p>A orixe do universo. A observación do universo. Os compoñentes do universo. As estrelas.O Sol. Os planetas. A orixe dos planetas. O sistema solar. Os planetas interiores. Os planetas exteriores. Os planetas ananos. Os outros corpos celestes. Os satélites. Os cometas. Os asteroides. Os meteoritos. Os programas espaciais. Os programas espaciais soviéticos. Os programas espaciais estadounidenses.</p>	Contidos edixgal	OUTUBRO NOVEMBRO	12
U3	Os sistemas de representación do espazo	<p>A Terra. As formas e dimensións da Terra. As partes da Terra. Os movementos da Terra. A rotación. A translación. As coordenadas xeográficas. Os paralelos e a latitude. Os meridianos e a lonxitude. A representación da Terra. As proxeccións cartográficas. Os mapas. Os atlas. Os novos sistemas cartográficos.</p>	Contidos edixgal	NOVEMBRO DECEMBRO	12

2ª AVALIACIÓN

UD TEMA PROXECTO	CONTIDO	CONTIDOS	Material de referencia	Temporalización	
				Mes	Número de sesións
				BLOQUE *	
UD 4	O relevo, os ríos e as costas de noso contorno	<p>O relevo e a hidrografía. O relevo terrestre. O relevo de interior. O relevo litoral. A hidrosfera. As augas salgadas na Terra. As augas doces na Terra. O ciclo da auga.</p> <p>O relevo español. O relevo peninsular. O relevo insular. As Illas Baleares. As Canarias.</p> <p>As costas españolas.</p> <p>Os ríos peninsulares.</p> <p>O medio físico galego.</p>	Contidos edixgal	XANEIRO	12
UD 5	Os climas e paisaxes de noso contorno	<p>A definición de clima. O clima e o tempo atmosférico. Os factores climáticos. O estudo do clima.</p> <p>A definición de paisaxe. Os elementos que forman a paisaxe. A paisaxe natural e a paisaxe humanizada.</p> <p>Os climas e paisaxes da Terra. Os climas e as paisaxes das zonas frías. As zonas de clima polar. As zonas de clima de alta montaña. Os climas e as paisaxes das zonas temperadas. As zonas de clima mediterráneo. As zonas de clima oceánico. As zonas de clima continental. Os climas e as paisaxes das zonas cálidas. As zonas de clima ecuatorial. As zonas de clima tropical. As zonas de clima desértico.</p> <p>Os climas e paisaxes de España e Galicia. As rexións mediterráneas. As rexións do norte peninsular. As rexións do interior peninsular. A alta montaña. Canarias.</p> <p>A protección da paisaxe natural.</p>	Contidos edixgal	MARZO	10

UD 6	Os sectores económicos	<p>As actividades económicas. O sector primario. O sector secundario. O sector terciario.</p> <p>O sector público.</p> <p>As actividades económicas no noso territorio.</p>		ABRIL	
------	------------------------	--	--	-------	--

3ª AVALIACIÓN

UD TEMA PROXECTO	CONTIDOS (B1.1)	CONTIDO	Material de referencia	Temporalización	
				Mes	Número de sesións
		BLOQUE *			
UD 9	España: poboación e organización política	<p>A poboación en España. O crecemento natural. A natalidade. A mortalidade. Os movementos migratorios. A emigración. A inmigración. A pirámide de poboación. A distribución e a densidade de poboación</p> <p>A organización do Estado. A Constitución de 1978. A monarquía.</p> <p>A división de poderes. As Cortes Xerais. O goberno de España. Os tribunais de xustiza.</p> <p>A división administrativa do noso territorio. Os municipios. As provincias. As comunidades autónomas</p>	Contidos edixgal	ABRIL	12
UD 10	A historia medieval de España	<p>Panorámica: a Idade Media. A alta Idade Media. Os reinos xermánicos. O nacemento do islam. O feudalismo. A baixa Idade Media. O rexurdimento urbano. O desenvolvemento do comercio. A crise baixomedieval. A arte medieval. O románico. O gótico.</p> <p>A Hispania visigoda.</p> <p>A conquista musulmá no noso territorio.</p> <p>Al-Andalus e o noso territorio. A cidade andalusí. O legado andalusí. O desenvolvemento científico e cultural do Al-Andalus. A arte andalusí</p>	Contidos edixgal	MAIO XUÑO	8

		<p>O avance cristián no noso territorio. Os primeiros territorios cristiáns. A consolidación dos reinos cristiáns.</p> <p>A arte cristiá medieval no noso territorio. A arte románica peninsular. A arte gótica peninsular. A arte mudéjar</p>			
UD 11	A historia moderna de España	<p>Panorámica: a Idade Moderna.América: descubrimento, conquista e colonización. A Reforma e a Contrarreforma. A sociedade na Idade Moderna. O absolutismo. A arte na Idade Moderna. O Renacemento. O Barroco. O Neoclasicismo.</p> <p>Os Reis Católicos.A unión de Castela e de Aragón. A Inquisición. Castela e o descubrimento de América. A organización das Indias.</p> <p>A monarquía hispánica dos Austrias. Os reis da casa de Austria. A decadencia da monarquía hispánica. A guerra de Sucesión española.</p> <p>España dos Borbóns.Os reis da casa de Borbón. A monarquía borbónica no noso territorio.</p> <p>O Século de Ouro español. O Renacemento no noso territorio. O Barroco no noso territorio.</p> <p>O Neoclasicismo no noso territorio</p>	Contidos edixgal	MAIO	8

3. METODOLOXÍA PRESENCIAL

Aspectos xerais:

A metodoloxía basearase na aprendizaxe cooperativa, activa-participativa e con carácter lúdica e dinámica na que os alumnos/as sexan os protagonistas das súas aprendizaxes.

Este curso 2020/2021 iniciáremonos no 5º curso co **proxecto E-DIXGAL**. Co fin de preparar ao noso alumnado para traballar de xeito óptimo con esta plataforma adicaremos certo tempo do primeiro trimestre a explicar determinados aspectos que van precisar tanto nun ensino

presencial como a distancia: entrega de tarefas, conversión de arquivos, manexo de LibreOffice, etc.

Programaranse ademáis actividades encaminadas a traballar “O Camiño de Santiago” (tema anual do centro).

Estratexias metodolóxicas

Flexibilizaranse os tempos de traballo, as tarefas secuenciaranse gradualmente en función das dificultades, traballarase con responsabilidades e cargos, o diario de equipo do traballo cooperativo fixará os obxectivos de grupo e persoais a cumprir.

As probas escritas de cada tema poderán ser orais ou adaptadas ás necesidades. Partiremos do entorno inmediato do alumnado con fontes de interese que motiven e axuden nas aprendizaxes.

Exemplo de secuenciación de traballo na aula:

- Posta en común de ideas xa adquiridas a modo de avaliación inicial.
- Explicación de titor/a.
- Investigación de datos, contidos gramaticais, vocabulario específico,...
- Traballo individual/equipo.
- Posta en común.
- Autoavaliación das aprendizaxes.

Outras decisións metodolóxicas:

Traballo cooperativo, agrupamentos: Ao traballar coas dinámicas e estruturas de traballo cooperativo formaranse agrupamentos de catro ou tres alumnos.

Tempos:

Serán flexibles e sempre dando tempo segundo as necesidades ou características de cada alumno.

Espazos:

A propia aula terá a posibilidade de ter o entorno dixital. Utilizaranse, se as circunstancias o permiten, diferentes rincóns da aula: zona de biblioteca, pdi,...

4. METODOLOXÍA NON PRESENCIAL:

•Plataforma de ensino:

Ao estar traballando na aula co proxecto E-dixgal empregaremos co alumnado de 5º a plataforma EVA- Edixgal.

•Plataforma/medio de comunicación co alumnado de videoconferencia:

Para as videoconferencias , empregaremos a plataforma CiscoWebex.

•Plataforma/medio de comunicación coas familias:

Para a comunicación coas familias empregaremos a plataforma CiscoWebex, a aplicación Abalar Móbil, o noso correo corporativo e, de ser o caso, algunha chamada telefónica.

•Aspectos xerais da metodoloxía a empregar en alumnado con conectividade:

O alumnado con conectividade accederá á plataforma EVA-Edixgal, na que se irán subindo os contidos, as explicacións e as tarefas ou recursos educativos necesarios en cada momento.

Os exercicios ou tarefas faranse de xeito online, enviando arquivos a través da modalidade “tarefa”.

5. AVALIACIÓN

•AVALIACIÓN INICIAL:

Data prevista de realización: As dúas primeiras semanas do curso serán adicadas á avaliación inicial. Entre o 14 e o 25 de setembro.

Tipo de proba.

A proba consistirá en varias partes:.

- PROBA ESCRITA con repaso de contidos de 4º de primaria.

Mecanismo para informar ás familias

Utilizaranse notas escritas, correos electrónicos e titorías presenciais en horario de martes de tarde.

Consecuencias dos resultados das probas:

- Coordinarse co departamento de orientación para adoptar as medidas máis axeitadas cós alumnos que o presisen.
- Realizaranse cambios metodolóxicos segundo os datos atopados en ditas avaliacións e consultados os informes correspondentes.
- Informar ás familias.

•AVALIACIÓN CONTINUA:

Periodicidade coa que se farán probas escritas (cada cantos temas, cantas por trimestre ou avaliación, etc.)

A periodicidade coa que se farán as probas escritas versará tamén no ritmo de aprendizaxe que marque o grupo-clase polo que pode variar ao longo do curso. En primeira instancia está preparada para realizarse unha proba escrita cada un ou dous temas rematados.

Como se cualifican as probas, os traballos individuais ou colectivos, o traballo no caderno de clase, a observación do traballo na aula (ponderación, redondeo...)

A avaliación seguirá o seguinte patrón:

- Probas escritas con avaliación de contidos: 60%
- Tarefas escolares (orais, cadernos, traballos, apuntes e participación): 20%
- Grao de atención, comportamento e actitude: 20%

Aspectos que se van valorar dentro da observación do traballo na aula e instrumentos para a recollida desta información

A observación: se trae o material necesario para as clases, se participa activamente, se traballa de xeito cooperativo, se cumpre os obxectivos previstos no diario de equipo, actitude ante o traballo e ritmo do mesmo. Esta información recollerase nas listas de control.

Empregaranse tamén as rúbricas dos diarios de equipo.

Como se calcula a cualificación de cada unha das avaliacións (ponderación, redondeo...)

- Media das probas escritas e contarán un 60%
  - PRESENTACIÓN : 10%
  - ORTOGRAFÍA: 10%
  - CONTIDOS: 40%
- Tarefas escolares que contará un 40%:
  - Presentación das tarefas: 5%
  - Ortografía: 5%
  - Contidos: 10%
  - Participación:10%

6. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

BLOQUE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE (PERFIL DE ÁREA)	TEMPORALIZACIÓN			INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN	GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN	Peso (porcentaxe)	COMPETENCIAS CLAVE
		1ª	2ª	3ª				
1. CONTIDOS COMÚNS (30%)	CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CCL CAA CD CMCCT
	CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CSIEE CAA
	CSB1.1.3.Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CAA CCL
	CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CSC CAA
	CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CSC CAA

	CSB1.3.1. Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CLL CAA CMCCT CSC
	CCB1.3.2. Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CCL CAA CMCCT CSC
	B1.3.3. Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	3,75	CLL CD CMCCT CSC
2. O MUNDO QUE NOS RODEA (30%)	CSB2.1.1. Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Describe como é e explica os seus compoñentes.	2,1	CMCCT CCL
	CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Describe as características do sistema solar en xeral.	2,1	CMCCT CCL
	CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Define o movemento de translación.	2,1	CMCCT CCL CAA

	CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN PORFOLIO	Explica o día e a noite.	2,1	CMCCT CCL CAA
	CSB2.3.3.Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Explica a translación da lúa.	2,1	CMCCT CCL
	CSB2.4.1.Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Identifica tipos de mapas.	2,1	CMCCT CAA
	CSB2.5.1.Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Defina o clima e nomea os elementos.	2,1	CMCCT CCL
	CSB2.6.1.Explica que é unha zona climática, nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Explica e nomea as tres zonas climáticas.	2,1	CMCCT CCL
	CSB2.6.2 Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España.	2,1	CMCCT CSC CAA
	CSB2.7.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Define paisaxe e identifica os seus elementos.	2,1	CMCCT

	CSB2.8.1.Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	2,1	CMCCT
	CSB2.8.2.Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	2,1	CMCCT
	CSB2.9.1.Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	2,1	CSC CCL
	CSB2.9.2.Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	2,1	CSC CCL
3. VIVIREN SOCIEDADE (20%)	CSB3.1.1.Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución	1,17	CSC CCL
	CSB3.2.1.Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CSC CCL
	CSB3.2.2.Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Comprende a división de poderes.	1,17	CCL CSC

CSB3.3.1.Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Explica a organización territorial de España.	1,17	CCL CSC
CSB3.4.1.Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CSC CCL
CSB3.5.1.Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	.Define demografía e poboación	1,17	CMCCT CCL CSC
CSB3 5.2.Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Interpreta unha pirámide de poboación	1,17	CMCCT CAA
CSB3.6.1.Describe os principais rasgos da poboación española.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CCL CSC
CSB3.6.2.Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Explica o proceso da evolución da poboación en España	1,17	CCL CSC
CSB3.6.3.Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CCL CSC

	CSB3.6.4 Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CSC
	CSB3.7.1 Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CCL CSC
	CSB3.7.2. Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Identifica problemas actuais da poboación española.	1,17	CCL CSC
	CSB3.8.1. Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CCL CSC
	CSB3.8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CCL CSC CMCCT
	CSB3.9.1. Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,17	CMCCT CSC
	CSB3.9.2. Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes.			PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España	1,17	CCL CSC

4. PEGADAS DO TEMPO (20%)	CSB4.1.1 Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,8	CSC CMCCT
	CSB4.2.1. Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia	1,8	CSC CMCCT CAA
	CSB4.3.1. Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Usa algunha técnica para localizar no tempo e no espazo feitos pasados	1,8	CSC CMCCT CAA CCEC
	CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,8	CMCCT CSC CCEC
	CSB4.4.2. Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,8	CMCCT CSC

CSB4.4.3.Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,8	CCEC CCL
CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais	1,8	CSC CCEC CAA
CSB4.4.5.Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Identifica as características da Idade Media.	1,8	CMCCT CSC CCEC
CSB4.4.6.Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Explica as características principais da Idade moderna.	1,8	CCEC CSC CCL
CSB4.5.1.Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Identifica o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico.	1,8	CSC CCL CCEC
CSB4.6.1.Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar.				PORFOLIO PROBA ESCRITA OBSERVACIÓN	Si/non	1,8	CSC CCEC

- **Instrumentos de avaliación:**

Empregaranse para avaliar aqueles que aparecen recollidos nas táboas do apartado anterior.

- **Criterios de promoción do alumnado:**

Segundo a normativa vixente, o centro aprobou en claustro os seguintes criterios de promoción do alumnado:

ORDE do 9 de xuño de 2016 pola que se regula a avaliación e a promoción do alumnado que cursa educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Decreto 105/2014 do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. Capítulo II

CRITERIO NUMÉRICO:

Con 1 materia non superada: Promociona

A partir de 2 materias non superadas: Aplicar criterios de promoción pedagóxico.

CRITERIOS PEDAGÓXICOS:

1-Nada de acordo

2- Pouco

3-Bastante

4- Moi de acordo

<u>CRITERIO</u>	Non promociona		Promociona	
	4	3	2	1
1. Esgotáronse todas as medidas ordinarias de atención á diversidade?*				
1. O grao de madurez do alumno/a favorece a non promoción?*				
2. A proposta de non promoción (metodoloxía, aula, recursos, alumnado do seu novo grupo de referencia...) vai favorecer que supere os estándares?n				
3. Os estándares que non supera corresponden principalmente ás competencias en comunicación lingüística e/ou matemática?				
	Promociona		Non promociona	
	4	3	2	1
4. Inciden causa emocionais no seu baixo rendimento?				
5. Está integrado no seu grupo?				
6. Os estándares que non supera están no seguinte nivel?				

*

Adecuación da estrutura organizativa da aula.

Traballo co profesorado especialista do departamento de orientación

Adaptación de tempos, instrumentos e/ou procedementos de avaliación

Adaptación metodolóxica (traballo cooperativo, presentación de contidos, tipo-cantidade de exercicios)

Programa de reforzo

Programa de recuperación

Programa de habilidades sociais

Artigo 6. Promoción de curso e de etapa

1. Ao finalizar cada un dos cursos, e como consecuencia do proceso de avaliación, o equipo docente do grupo, na sesión de avaliación final, decidirá sobre a promoción do alumnado. A decisión será adoptada de forma colexiada, tendo en conta os criterios de promoción e tomando especialmente en consideración a información e o criterio do profesorado titor.

2. O alumno ou a alumna accederá ao curso ou á etapa seguintesempre que se considere que logrou a progresión adecuada nos obxectivos da etapa e que alcanzou o adecuado grao de adquisición das competencias correspondentes. Os informes das avaliacións individualizadas de terceiro curso de educación primaria e de final de educación primaria teranse en conta, se é o caso, segundo o seu carácter informativo e orientador, de acordo co establecido no artigo 12.8 do Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

3. Cando un alumno ou unha alumna non promocióne deberá permanecer un ano máis no mesmo curso. Esta medida poderá adoptarse unha soa vez durante a etapa, oídos os pais, as nais ou as persoas que exerzan a tutoría legal, e deberá ir acompañada dun plan específico de reforzo ou recuperación e apoio

4. A repetición considerárase unha medida de carácter excepcional e tomarase tras esgotar o resto das medidas ordinarias de reforzo e apoio para resolver as dificultades de aprendizaxe do alumnado.

5. O alumnado que promocióne de curso con algunha área con cualificación negativa deberá seguir un plan específico de recuperación.

7. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

CCEC

CSB4.3.1. Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.

CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.

CSB4.4.3. Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.

CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos

CSB4.4.5. Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais.

CSB4.4.6. Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).

CSB4.5.1. Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.

CSB4.6.1. Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar.

CSB1.1.1. Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.

CSB1.1.3. Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.

CSB1.3.1. Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.

CCB1.3.2. Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.

B1.3.3. Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.

CSB2.1.1. Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.

CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade.

CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.

CSB2.3.2. Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.

CSB2.3.3. Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares.

CSB2.5.1. Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España.

CSB2.9.1. Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste.

CSB2.9.2. Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.

CSB3.1.1. Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español.

CSB3.2.2. Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.

CSB3.3.1. Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias

CSB3.4.1. Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.

CSB3.5.1. Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.

CSB3.6.1. Describe os principais rasgos da poboación española.

CSB3.6.2. Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade.

CSB3.6.3. Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española.

CSB3.7.1 Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país.

CSB3.7.2. Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc.

CSB3.8.1. Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen

CSB3.8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.

CSB3.9.2. Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes.

CSB4.4.3. Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas.

CSB4.4.6. Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).

CSB4.5.1. Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.

CAA	<p>CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.</p> <p>CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p> <p>CSB1.1.3.Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.</p> <p>CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.</p> <p>CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático</p> <p>CSB1.3.1.Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.</p> <p>CCB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.</p> <p>B1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.</p> <p>CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.</p> <p>CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.</p> <p>CSB2.4.1.Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel.</p> <p>CSB2.6.2 Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.</p> <p>CSB3 5.2.Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación.</p> <p>CSB4.2.1.Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.</p> <p>CSB4.3.1.Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.</p> <p>CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos</p>
CD	<p>. CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.</p> <p>CSB1.2.2.Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático</p> <p>B1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.</p>
CSIEE	<p>CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p>

CSB1.3.1. Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.

CCB1.3.2. Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.

B1.3.3. Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.

CSB2.1.1. Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa.

CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade.

CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.

CSB2.3.2. Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo.

CSB2.3.3. Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares.

CSB2.4.1. Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel.

CSB2.5.1. Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España.

CSB2.6.2 Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.

CSB2.7.1. Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade.

CSB2.8.1. Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas.

CSB2.8.2. Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España.

CSB3.5.1. Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.

CSB3 5.2. Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación.

CSB3 8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.

CSB3.9.1. Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen.

CSB4.1.1 Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.

CSB4.2.1. Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.

CSB4.3.1. Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.

CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.

CSB4.4.2. Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.

CSB4.4.5. Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais.

CSB1.1.1. Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito.

CSB1.2.1. Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.

CSB1.3.1. Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais.

CCB1.3.2. Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico.

B1.3.3. Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.

CSB2.6.2. Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence.

CSB2.9.1. Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste.

CSB2.9.2. Favorece o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.

CSB3.1.1. Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español.

CSB3.2.2. Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.

CSB3.3.1. Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias

CSB3.4.1. Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.

CSB3.5.1. Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación.

CSB3.6.1. Describe os principais rasgos da poboación española.

CSB3.6.2. Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade.

CSB3.6.3. Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española.

CSB3.6.4. Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas.

CSB3.7.1. Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país.

CSB3.7.2. Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc.

CSB3.8.1. Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen

CSB3.8.2. Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen.

CSB3.9.1. Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen.

CSB3.9.2. Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes.

CSB4.1.1. Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que marcan os seus inicios e finais.

CSB4.2.1. Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea.

CSB4.3.1. Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.

CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España.

CSB4.4.2. Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas.

CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da

LEENDA COMPETENCIAS:

CCL	Comunicación lingüística.
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CD	Competencia dixital.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CCEC	Conciencia e expresións culturais.

8. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

• INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

DA PRÁCTICA DOCENTE

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				

3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

9. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

- **Periodicidade coa que se revisará: anualmente.**
- **Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista: ningún.**
- **Medidas que se adoptarán como resultado da revisión: cambiar a programación.**

Indicadores:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a				

temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

10. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Segundo o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, enténdese por atención á diversidade “o conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características e necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.”

• **MEDIDAS ORDINARIAS E EXTRAORDINARIAS**

Medidas ordinarias	
Organizativas	Curriculares
<p>• Adecuación para algún alumno/a ou grupo da estrutura organizativa do centro e/ou da aula.</p> <p>Alumnado con NEAE: TDAH (2 casos), TEA (1 caso) ALTAS CAPACIDADES (2 casos) WILLIAMS BEURER (1 caso)</p> <p>Realizaranse cambios metodolóxicos na aula: ubicación, grupo de alumnos do traballo cooperativo, permisión de zonas de traballo alternativas, movementos pautados.</p> <p>a) Tempos diferenciados, horarios específicos, etc.</p> <p>Os tempos de traballo serán modificados contando coas necesidades de cada aulmno/a en particular..</p> <p>b) Espazos diferenciados.</p> <p>Ao traballar con portátiles precisarán realizar pequenos cambios de espazos.</p> <p>c) Materiais e recursos didácticos diferenciados.</p> <p>Abano de opcións no espazo eva.edu.xunta.gal</p> <p>• Desdoblamento de grupos.</p> <p>• Reforzo educativo e/ou apoio de</p>	<p>• Adaptacións metodolóxicas para algún alumno / grupo, como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, titoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.</p> <p>Levarase a cabo o traballo cooperativo nas aulas con agrupamentos de 4/3 alumnos. Reparto de cargos (secretario, coordinador, axudante e intendente)</p> <p>Programa TEI de titoría entre iguais.</p> <p>Programa PROA</p> <p>• Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a.</p> <p>Secuenciación de contidos e presentación das tarefas en pequenas doses.</p> <p>• Programas de reforzo para o alumnado que tivo promoción sen superar todas as materias.</p> <p>• Programa específico para alumnado repetidor da materia.</p> <p>• Aplicación personalizada dese programa específico para repetidores da materia.</p>

<p>profesorado na aula.</p> <p>Contaremos cunha especialista de PT que reforzará dentro das aulas en primeira instancia e fóra das aulas cando sexa preciso.</p>	
--	--

Medidas extraordinarias	
Organizativas	Curriculares
<ul style="list-style-type: none"> • Alumnado que recibe apoio por parte do profesorado especialista en PT / AL. <p>Debido ás necesidades do alumnado de 5º serán 6 alumnos os que precisen apoio directo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ser o caso, grupos de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro). • De ser o caso, grupos de adaptación da competencia curricular (alumnado estranxeiro). • Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacións curriculares na materia. <p>1 alumno ten Adaptación Curricular Individualizada Significativa (ACIS).</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ser o caso, agrupamento flexible ou específico autorizado na materia. • Alumnado con flexibilización na escolarización • Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia os reforzos, apoios, adaptación, etc. (coordinación cos PT / AL / outro profesorado de apoio / profesorado do agrupamento / etc.

11. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades complementarias do nivel aparecen recollidas no apartado correspondente da PXA.